

Aanbevelingen op het gebied van participatie

Aanleiding

De gemeenteraad 2014-2018 heeft niet stilgezeten daar waar het gaat om participatie en het experimenteren met nieuwe participatie-instrumenten. Raadsleden trokken de wijken in, gingen op bedrijfsbezoek of nodigden mensen uit op het gemeentehuis om met inwoners, omwoners, bedrijven of initiatiefnemers te horen. Ook experimenteerde de raad met directe inspraak door middel van loting en organiseerde een succesvolle Burgertop, de H300, en staat de jongeren-gemeenteraad inmiddels vast op het repertoire.

Bij de beleidsvoorbereiding wordt, mede op aandringen van de raad, de inwoners steeds tijdiger betrokken. Dit heeft er onder meer toe geleid dat inwoners ons in de landelijke benchmark 'waar staat je gemeente' bijna 0,5 % hoger beoordeelden dan vorig jaar op samenwerking met inwoners.

Dit alles werd begeleid door een actieve werkgroep Communicatie en Participatie, en ook in een breder setting is al vaker nagedacht over de rol van de raad bij burgerparticipatie. Zo werd er naar aanleiding van een discussiestuk van John Does 'beginspraak op maat' een BOT-overleg over dit onderwerp georganiseerd.

Aanbevelingen

Deze aanbevelingen zijn het gevolg van bovengenoemde activiteiten en een aantal gesprekken (waarvan de themabijeenkomst op het inwerkprogramma van raadsleden de meest recente is) waarin werd teruggekeken op de afgelopen vier jaar en werd vooruitgeblikt op wat de raad in de toekomst verwacht van participatie, zeker met het oog op de aankomende Omgevingswet. Tijdens het Inwerkprogramma Raadsleden zijn deze aanbevelingen ook met met nieuwe raadsleden besproken. (In de bijlages treft u de verslagen van al deze bijeenkomsten¹).

1 De raad adviseert om heldere (externe) spelregels op de stellen.

Het is voor alle deelnemers aan het participatieproces van belang om vooraf te weten wat ieders rol en hoe hoog dit traject op de participatieladder / ladder van eigenaarschap gaat klimmen.

Communicatie is ook hier erg belangrijk: Geef duidelijk aan wat wel en wat kan en tot waar de inwoners mogen meedenken. Hierbij moet bij elk traject maatwerk worden geleverd omdat elke situatie anders is.

Inwoners willen zelf ook weten welke initiatieven er zijn in de stad en of ze daar een bijdrage aan kunnen leveren, daarom wordt geadviseerd om een ideeënloket of platform voor bewonersinitiatieven te ontwikkelen.

2 De Raad adviseert om intern richtlijnen op te stellen

De raad heeft behoefte aan afspraken over WANNEER er geparticipeerd gaat worden.

De raad wil dat daar waar mogelijk inwoners en andere partijen vroegtijdig betrokken worden of zelf de mogelijkheid krijgen om de eerste stap te zetten: Participatie zoveel het

¹ Bijlage 1 verslag BOT-overleg Inspraak en Burgerparticipatie van woensdag 14 februari 2018

Bijlage 2 verslag inwerkprogramma nieuwe raad thema Participatie, 2018

Bijlage 3 afspraken en actielijst Overleg Participatie, 29 november 2017

kan! Ook moet worden bekeken of ieder keer naar de hoogste graad van participatie moet worden gestreefd.

3. De raad adviseert om interne spelregels op te stellen

De raad heeft behoefte aan duidelijkheid over HOE je participeert: Een Heerhugowaardse werkwijze.

Deze participatiespelregels kunnen bijvoorbeeld helderheid geven over wat bij een specifiek beleidstraject de bevoegdheden zijn van de raad en het college zijn en hoe hoog je in de participatieladder / ladder van eigenaarschap gaat klimmen. Ook is er behoefte aan spelregels over het gehele participatieproces: hoe weeg je bijvoorbeeld de belangen van de verschillende partijen, hoe representatief is een bepaalde partij? Is er nader behoefte-onderzoek nodig? En wat is er bijvoorbeeld juridisch mogelijk is, onder meer bij de Inspraakverordening en de Omgevingswet.

4. De raad adviseert om de raad vroegtijdig inzicht te geven

Raad wil vroegtijdig zicht op wat er gebeurt op gebied van participatie. De termijnagenda is een mooi instrument om meer grip op het participatietraject te krijgen. Kom bijvoorbeeld vroegtijdig met een procesvoorstel in de commissie. De raad kan ook thema's aanwijzen waarbij burgers intensief bij het beleidsproces worden betrokken.

5. De raad adviseert om een participatietoolkit te maken

Er is behoefte aan een duidelijk overzicht van participatie-instrumenten en wanneer deze het meest geschikt zijn om in te zetten. Speciale aandacht hierbij voor de inzet van het burgerpanel.

6. De raad adviseert om zelf te blijven experimenteren met burgerparticipatie

De raad kan naast het participatieproces van het college ook op eigen initiatief instrumenten inzetten om standpunten van de omgeving helder te krijgen en participatie te stimuleren. Denk aan themabijeenkomsten, burgerpanel, praattafels de H300, etc. Er moet worden geleerd uit eerdere experimenten, zo moeten bijvoorbeeld alle kosten en baten van te voeren helder zijn. Ook moet er naar een andere invulling van wijkbezoeken en Praat met de Raad-bijeenkomsten worden gezocht.

7. De raad adviseert om een adviescommissie burgerparticipatie in te stellen

Deze commissie kan bijvoorbeeld helpen bij het definiëren van een Heerhugowaardse participatieladder die in programma's en termijnagenda's wordt toegepast en helpen bij het opstellen van randvoorwaarden / criteria. Belangrijk hierbij dat deze adviescommissie niet zelf plannen gaat uitvoeren.

8. De raad adviseert om een (uitvoerings-)programma burgerparticipatie in te stellen

En om de bijbehorende budgetten vast te stellen in voorjaarsnota/ najaarsnota 2018 of via begrotingswijziging zodat er activiteiten door o.a. de gemeenteraad blijvend worden kunnen ontplooid/ georganiseerd.

Verslag BOT-overleg Inspraak en Burgerparticipatie

Datum BOT-overleg	Woensdag 14 februari
Plaats BOT-overleg	raadzaal
Tijd BOT-overleg	19.30 – 21.15 uur
Aanwezig BOT-overleg	Raadsleden, commissieleden, wethouders Dickhoff en Stam, secretaris, griffier, Marja Bakker, Astrid Breetveld, Harm Jan Leemhuis, Marieka Korossy, Karin Hannink (verslag)

doel BOT-overleg:

- **Ophalen wat de raad wil met participatie.** Er zijn een aantal initiatieven van verschillende raadsleden om meer grip te krijgen op het participatiebeleid van de gemeente. Om duidelijk te krijgen op welke vragen de raad antwoord wil, organiseren we dit BOT-overleg.
- **Informereren hoe het elders gaat met participatie en de rol van de raad hierin.** Om alle deelnemers op het zelfde kennisniveau te krijgen, hebben wij Pascale Georpoulou, oud griffier en een kenner van deze problematiek, uitgenodigd.

Verslag BOT-overleg:

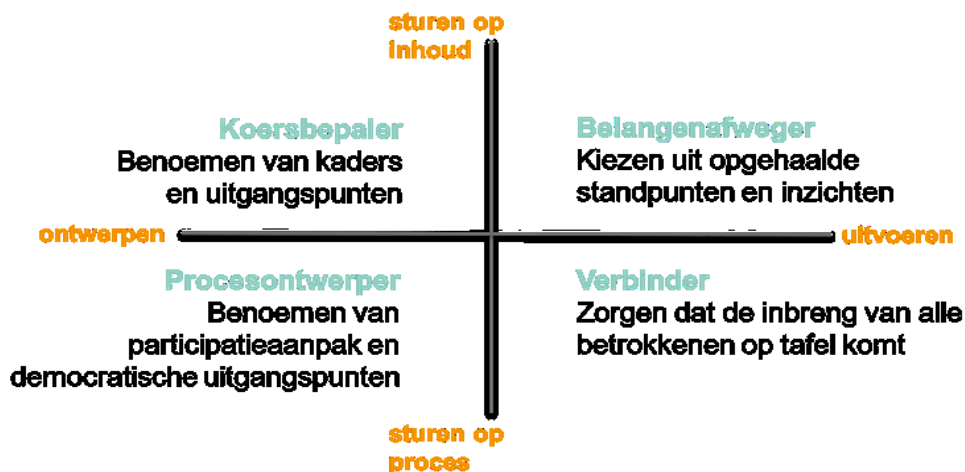
Introductie burgemeester Bert Blase.

Volgens Blase liggen vanavond twee vragen voor:

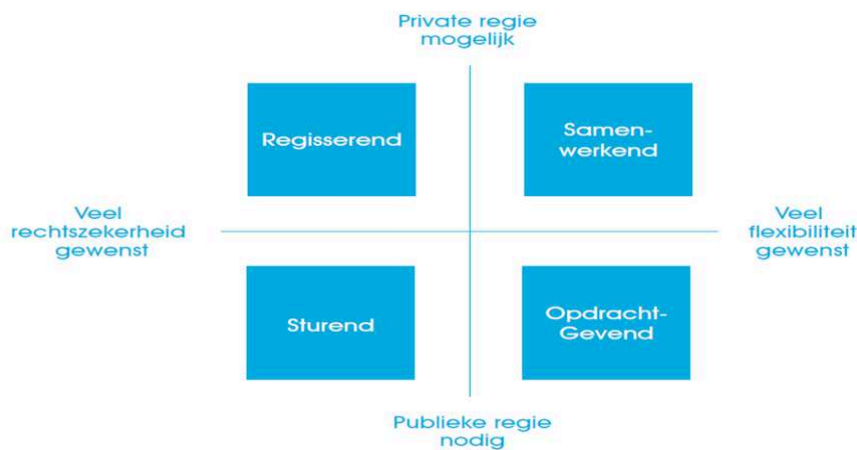
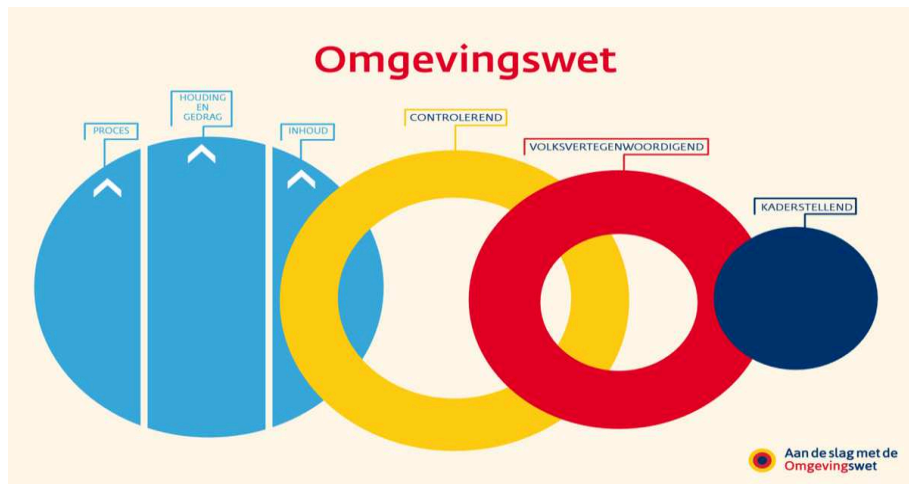
- Ladder van eigenaarschap: hoe kan je als raad eer zicht krijgen op de invloed van de inwoners?
- Hoe organiseren we co-creatie?

Hoe gaat het elders in het land: Pascale Georgopoulou oud griffier Amstelveen en verbonden aan het VNG programma invoering omgevingswet. Onderstaand een paar high lights uit haar verhaal:

Sturende rol van de raad bij participatieprocessen:

Rol van de Raad bij de Omgevingswet

Ophalen wat de raad met participatie wil. Raadsleden discussieerden in drie groepen over verschillende thema's. Aansluitend konden de raadsleden stickers (x) plakken op opmerkingen die zij van belang vonden. Thema's:

1. Grip op participatie/participatieladder

Discussiepunten:

Hoe ver gaat de inmenging van de gemeente? (vb: moet de gemeente zich mengen in een buurtdiscussie over hoe lang de straatbbq mag duren) **x**

Hoe weeg je het belang van de deelnemers aan een participatietraject? Welke zwaarte geef je aan de deelnemende partijen?

Het algemeen belang vs het belang van een paar individuen? **xxxx**

Wat hebben we nodig:

Naast de kaders van het bestemmingsplan is er behoefte aan spelregels

Vertrouwen

Goede communicatie / het gesprek aangaan. **xxxx**

Goed weten wat de juridische grenzen zijn = controle **xxx**

College: wie heb je gesproken en wat is daar uitgekomen. **xxx**

2. Herziening Inspraakverordening

Bij de aanvraag van een bouwproject moet al duidelijk zijn wat de rol van de raad is

Wettelijke kaders goed belichten

Naar inwoners duidelijk maken wat de speelruimte is.

Behoeftte aan een matrix over de verschillende rollen van de deelnemers **x**

Raad wil controle over het proces **xx**

Raad wil experimenteren **xx**

Raad wil spelregels buiten de kaders van het bestemmingsplan **xxxxx**

Raad wil weten wat de wet is en waar de spelruimte **xxxx**

Er moet bij inwoners aan duidelijk verwachtingsmanagement gedaan worden **xxxx**

Raad wil controle over het proces **xx**

Inspraak v smeerspraak **x**

Algemeen belang vs individueel belang **x**

3. Omgevingswet

Raad wordt te laat betrokken bij grote projecten. **xx**

Behoeftte aan betrokkenheid in de ontwerpfase **xx**

Al in de ontwerpfase moet de raad betrokken worden. **xx**

Behoeftte aan een overzicht in de lopende zaken bv bij de begroting **xxx**

Participatieverordening / richtlijnen vaststellen

Conclusie:

De raad heeft behoefte aan

- duidelijkheid (wat is de speelruimte) en regels (bv buiten de kaders van een bestemmingsplan)
- vroegtijdige betrokkenheid bij beleid (bv in de ontwerpfase van bouw)
- overzicht wat er speelt en gaat spelen (via begroting of termijnagenda)
- meer inzicht over hoe zwaar je het belang van de verschillende partijen weegt.
- inzicht (door het college gegeven) welke doelgroepen bij beleidstrajecten betrokken zijn en waarom (niet).

Hoe nu verder?

Verslag wordt aangeboden aan de nieuwe raad.

Tip kan zijn om geen nieuwe meerspraakverordening te maken maar een contract met de stad waar bijvoorbeeld 10 gouden regels in staan.

Bijlage 2 **Inwerkprogramma nieuwe raad: thema Participatie**

datum	13 april 2018
Plaats	Blooming Bergen
Tijd	9.00 – 22.00 uur
aanwezig	Raads en commissieleden, college van Burgemeester en wethouders, secretaris, griffie
verslag	Karin Hannink

Verslag van de brainstorm: 4 groepen bogen zich over de vraag:

Participatie: Wat pakken we de aankomende 4 jaar op?

groep 1

- Spelregels belangrijk! ook voor ontwikkelaars
Elke participant: wat zijn de spelregels, waar zijn ze aan toe.
- Participatie op maat: Wat is in dit specifieke geval te doen aan participatie. Voorbeeld van een boom planten op grasveld: vraag eerst wat de omwoners willen!
- Helderheid communicatie: Over de regels, maar ook continu laten weten waar je mee bezig bent ook laten weten wat de beweegruimte is en het afwegingskader
- Bij RO-trajecten: zo vroeg mogelijk betrekken van raad en inwoners. 'welk participatietraject willen we hier op loslaten bv beginspraak'
- Ideeënloket inwoners initiatieven + terugkoppeling
Platform voor bewonersinitiatieven
- Anders omgaan met wijkbezoeken, nieuwe vormen voor Praat met de Raad zoeken

groep 2

- Nooit meer burger en participatie gebruiken: Burger=inwoners Participatie=meedoen, meedenken samendoen:
- Bewoners en raadsleden samen op een gelijk nivo met elkaar praten
- Verschil met raadsleden: raad heeft een burgerbegroting, gekozen volksvertegenwoordigers.
- Gelijkwaardige communicatie tussen raad en ambtenaren
- Raad en ambtenaren meer in contact met elkaar
- Aangeven aan de bewoners dat we een traject in gaan "we willen leren"
- Evalueer het proces
- Duidelijk aangeven wat kan en wat niet mogelijk is
- Duidelijkheid over tot waar inwoners mogen meedenken.

Groep 3

- Handvaten voor het college vanuit de raad
- Openheid tussen college en raad Geef vooraf zoveel mogelijk aan wanneer je wat verwacht
- Participatie zoveel het kan. Geef aan wat kan / en niet
- Aandacht voor representativiteit
- Terugkoppeling
- Behoefte-onderzoek
- Inventariseren wat er al is (leren van experimenten elders)
- Leer van anderen

groep 4

- Zelf experimenteren doorgaan: ervaring (verleden)
 Kosten baten (vooraf duidelijkheid)
 Grenzen
 Blijven doen, ruimte geven, wel met een doel
- Kader participatie: effectief bestuur: door rol voor meedenken/doen inwoners
 / samenspel tussen bestuur en inwoners
- Communicatie hoe / wie
 Toetsen

- Adviescommissie
 - Plannen
 - ideeën verzamelen
 - Proces
 - Verwachtingen
 - Niet overnemen (eigen kracht)
- Laagdrempelig:
 - de straat in (praat met de Raad)
 - Communicatie moet open zijn / social media:

Afspraken en actielijst, overleg Burgerparticipatie

Datum	woensdag 29 november 2017
Plaats	Werkcafé
Tijd	18.00 – 19.30 uur
Aanwezig	Bert Blase, Anette Valent, Mirjam Rijswijk, Michael Feelders, René Schoemaker, Liesbeth Schreiner, Harm Jan Leemhuis, Astrid Breetveld, Karin Hannink
notulen	Karin Hannink

Onderwerp:

- Burgerparticipatie: hoe betrek je burgers meer bij de gemeente en hoe maak je dit proces transparant en hoe betrek je de raad hier vroegtijdig bij?

Inhoud:

- Raadsleden willen duidelijkheid: welke maatregelen zijn er genomen om de burgers bij het proces te betrekken en wat was daar de uitkomst van. Als er bijvoorbeeld gebruik wordt gemaakt van een burgerpanel, laat dat dan zien in het voorstel en toon ook de resultaten van dit onderzoek
- De raad wil richtlijnen voor participatie aan B&W meegeven en een instrumentenwijzer. De raad wil aan de voorzijde van het beleidsproces invloed hebben op het participatieproces. Deze richtlijnen kunnen bijvoorbeeld ook gelden als er met een projectontwikkelaar wordt gewerkt.
- De termijnagenda is een mooi instrument om meer grip op het participatietraject te krijgen. Kom bijvoorbeeld vroegtijdig met een procesvoorstel in de commissie. De raad kan bijvoorbeeld ook thema's aanwijzen waarbij burgers intensief bij het beleidsproces worden betrokken.
- Maak duidelijk wat er juridisch mogelijk is, geef daarin ook duidelijke richtlijnen,
- Wees helder over wat de bevoegdheden zijn van de raad en het college, kijk vanuit daar hoe hoog je in de participatieladder wil klimmen.
- De raad kan naast het participatieproces van het college ook op eigen initiatief instrumenten inzetten om standpunten van de omgeving helder te krijgen en participatie te stimuleren. Denk aan themabijeenkomsten, burgerpanel, praattafels de H300, etc.

Proces:

- Om over dit onderwerp tot een advies aan de raad te komen, nemen we de volgende stappen:
 1. Raadsconvent van 6 december: onderstaand procesvoorstel wordt besproken

2. BOT-overleg in januari: ter vergadering worden gezamenlijk de volgende vragen beantwoord:

- Hoe krijg je raad bij participatie processen aan de voorkant gepositioneerd?
- Hoe geven we, ondanks beperkte wettelijke ruimte, toch vorm aan burgerparticipatie?
- Welke middelen zijn er om participatie in te zetten (participatietoolkit)

Bij het BOT-overleg worden alle raadsleden, betrokken ambtenaren en de wethouders Stam en Oude Kotte uitgenodigd.

3. Er wordt een commissie samengesteld uit raadsleden en ambtenaren die aan de hand van de uitkomsten van dit overleg de raad adviseert over de vraag hoe je participatie kan borgen in een proces dat transparant is en samen de raad tot stand is gekomen.

Beleidsomgeving:

- Het proces rondom het opstellen van een bewonersagenda (project opkomstbevordering) is een denktank gevormd bestaande uit inwoners, ambtenaren, raadsleden en ondernemers. Zij kunnen betrokken worden bij de totstandkoming van het raadsvoorstel.
- Ook de organisatie is bezig met participatie en hoe hier mee om te gaan. Verbing moet worden gelegd.
- Momenteel is een burgerinitiatief over democratische vernieuwing (facebookpagina Nieuwe Democratie Hugo) in de maak. Met initiatiefnemer Bernaarts is al enkele malen overlegd.
- Ook kan contact worden gezocht met het Vernieuwingsnetwerk.

Afspraken:

- In januari 2018 organiseren we een BOT overleg. Aan de hand van de uitkomsten stellen we een commissie samen die een raadsvoorstel maakt over de borging van participatie op alle besproken terreinen.